

SODELOVANJE OBČINE IN KULTURNEGA DRUŠTVA RADLJE OB DRAVI TER VPRAŠANJE KULTURNEGA DOMA

Kulturni dom v Radljah ob Dravi že desetletja predstavlja osrednje stičišče kulturnega življenja v občini. Hkrati pa v zadnjem obdobju odpira pomembna vprašanja o lastništvu, upravljanju in možnostih njegove prenove. Razumevanje teh vprašanj zahteva vpogled v zgodovino, zakonodajo in dolgoletno sodelovanje med občino in kulturnim društvom.

Javna in zasebna infrastruktura – temeljna razlika

Eden ključnih poudarkov pri razumevanju situacije je razlika med javno in zasebno infrastrukturo.

Javna infrastruktura je po zakonodaji lahko izključno v lasti države ali občine. Delimo jo na gospodarsko (npr. vodovod, kanalizacija) in negospodarsko (npr. športne dvorane, kulturni objekti).

Pri gospodarski infrastrukturi občani investicije posredno povrnejo preko plačil storitev, zato mora biti dostop zagotovljen vsem pod enakimi pogoji. Pri negospodarski infrastrukturi pa večino stroškov krije občina, uporabniki pa jo uporabljajo po subvencioniranih cenah ali brezplačno.

Skupna značilnost je jasna:

javna infrastruktura mora biti v javni lasti, da se lahko financira z javnimi sredstvi in je dostopna vsem.

Kulturni dom v Radljah ob Dravi pa je v lasti Kulturnega društva Radlje ob Dravi. Čeprav kulturno društvo deluje v javnem interesu, je Kulturni dom pravno gledano zasebna lastnina, kar bistveno omejuje možnosti njegove obnove in financiranja.

Kulturni dom kot skupni projekt skupnosti

Zgodovina kulturnega doma sega v leto **1946**, ko je bilo ustanovljeno kulturno društvo. Že leta **1948** se je začela gradnja prvega objekta – Zadrúžnega doma, ki je nastajal s skupnimi močmi krajanov, organizacij in zadrúge.

Sledile so nadgradnje v letih **1964–1965** ter **1974–1975**, dokončno podobo pa je kulturni dom dobil ob prenovi v letih **1979–1980**.

Prav zadnja obnova najbolj jasno pokaže, kako močno je bil projekt povezan z lokalno skupnostjo. Poleg institucionalnih sredstev so pomemben delež prispevali tudi občani – s samoprispevki oziroma enodnevnimi zaslúžki, s prostovoljnim delom in materialnimi prispevki. Kulturni dom je tako nastal kot skupni projekt ljudi, kar mu daje poseben simbolni pomen še danes.

Uporaba in vloga Delavske /Ljudske univerze

Leta **1980** je zaradi finančnih obremenitev kulturno društvo sklenilo Pogodbo o prenosu pravice uporabe kulturnega doma z Delavsko univerzo in še dodatno Dogovor o pravicah in obveznostih pogodbenih strank. S tem se je pravica do uporabe kulturnega doma prenesla s kulturnega društva na Delavsko univerzo.

V omenjenem Dogovoru je bilo jasno določeno, da v primeru prenehanja delovanja Delavske univerze ali spremembe njene statusne oblike (kar se je v tem primeru zgodilo saj se je Delavska univerza iz podjetja preoblikovala v javni zavodz imenom Ljudska univerza) kulturni dom brezplačno preide nazaj v last kulturnega društva. Na tej podlagi je kulturni dom ponovno postal last društva.

Vizija prenosa lastništva – leto 1990 in Maks Sušek

Že okoli leta **1990** so se pojavile pobude, da bi bilo za dolgoročni razvoj kulturnega doma smiselno urediti lastništvo drugače.

Pomemben korak je bil narejen **17. maja 1999**, ko je takratni predsednik društva in častni občan **Maks Sušek** pripravil predlog pogodbe o brezplačnem prenosu kulturnega doma na občino.

Predlog je predvideval:

- prenos lastništva na občino,
- ohranitev brezplačne uporabe prostorov za društvo in njegove sekcije.

Čeprav je predlog izražal pripravljenost društva za dolgoročno rešitev, je bil takrat **s strani občine zavrnjen**, zato do prenosa ni prišlo. Ta odločitev še danes pomembno vpliva na možnosti razvoja objekta.

Evidenca javne infrastrukture

Državni zbor Republike Slovenije je v mesecu novembru 1994 sprejel Zakon o uresničevanju javnega interesa na področju kulture in v 29. členu opredeli javno infrastrukturo. Leta 1996 je Občinski svet Občine Radlje ob Dravi sprejel Sklep o določitvi Kulturnega doma Radlje ob Dravi za javni infrastrukturni objekt namenjen kulturi.

S strani Ministrstva za kulturo so bili poslani dopisi, da naj se razglasi javna infrastruktura in se pošljejo podatki za evidenco, ki jo vodi Ministrstvo za kulturo. Iz Občine Radlje ob Dravi so 31. julija 1996 poslali na Ministrstvo dopis z evidenco nepremičnin, ki sestavljajo javno infrastrukturo v občini in sicer tri nepremičnine, med njimi tudi kulturni dom.

Po spremembi/preoblikovanju Delavske univerze iz podjetja v javni zavod z imenom Ljudska univerza Radlje Ljudska univerza podpiše dokument s kulturnim društvom o ponovnem prenosu lastništva kulturnega doma v skladu z Dogovorom med Delavsko univerzo in kulturnim društvom iz leta 1980. In takoj nato, ko se je lastništvo prepisala na kulturno društvo in **kulturni dom postane zasebna last**, bi moral slediti s strani Občine in Občinskega sveta izpis kulturnega doma iz javne infrastrukture na področju kulture. Kulturni dom kot tak ni več izpolnjeval pogojev za vpis v evidenco pri Ministrstvu za kulturo kot javna infrastruktura na področju kulture.

Poskusi reševanja v zadnjih letih

Občina je v naslednjih letih večkrat ponovno odprla vprašanje prenosa lastništva – med drugim leta 2007, v času razpisov ministrstva za kulturo in ponovno leta 2018.

Ker do dogovora ni prišlo, je bil kulturni dom izbrisan iz evidence javne infrastrukture na področju kulture, kar pomeni predvsem **uskladitev z dejanskim stanjem**.

Pogled naprej – med obnovo in novimi rešitvami

Kulturni dom danes po več kot štirih desetletjih od zadnje prenove ne ustreza več sodobnim potrebam.

Na občini ob tem poudarjajo, da si **občanke in občani Občine Radlje ob Dravi zaslužijo sodoben kulturni dom**, enako kot so že pridobili sodobno športno hišo, športni stadion in obnovljen dvorec.

Ker občina v zasebno lastnino ne sme vlagati, je po negativnem odzivu glede prenosa lastništva že pristopila k pripravi alternativne rešitve. Naročena je bila **prostorska preveritev za gradnjo nove kulturne dvorane**, ki bi bila umeščena kot prizidek h Glasbeni šoli Radlje ob Dravi. Projekt bo predstavljen v jesenskem času.

Občina hkrati ponovno odpira dialog s kulturnim društvom. Posebej izpostavlja dopis z dne **17. maja 1999**, ki ga je pripravil Maks Sušek, in v katerem je jasno zapisano, da se vse sekcije strinjajo s prenosom lastništva ob pogoju brezplačne uporabe prostorov.

Danes je položaj v bistvu enak – kulturno društvo deluje v javnem interesu, zato mu je občina dolžna zagotoviti brezplačno uporabo prostorov, kadar so ti v njeni lasti. V primeru prenosa bi kulturni dom postal last občine, kar bi omogočilo njegovo obnovo in ponovno vključitev v javno infrastrukturo na področju kulture.

Na občini poudarjamo, da smo pripravljene **predlog pogodbe iz leta 1999 podpisati brez sprememb ali dopolnitev**, kar pomeni jasno podporo takrat zastavljeni rešitvi.

Zato vabimo kulturno društvo k **skupnemu iskanju rešitve**.

Odločitev o nadaljnjih korakih je v veliki meri na strani kulturnega društva, pri čemer časovni vidik ostaja pomemben, saj aktivnosti za novo kulturno dvorano že potekajo.

Sodelovanje občine in Kulturnega društva

Kljub odprtim vprašanjem glede kulturnega doma sodelovanje med občino in kulturnim društvom ostaja aktivno in konstruktivno.

To se je posebej pokazalo leta **2022**, ko je na pobudo kulturnega društva nastal festival Ars Fest. Ideja se je razvila na podlagi razprave o razvoju kulturnih dogodkov v občini, kjer je občina jasno izrazila pripravljenost za sodelovanje, vendar ne kot nosilec vsebine.

V prvi izvedbi je občina zagotovila infrastrukturo, tehnično podporo in logistiko, kulturno društvo pa je pripravilo program in izvedlo dogodke. Festival je bil uspešen in je pokazal, da lahko takšno partnerstvo deluje učinkovito. Po analizi v jeseni smo se dogovorili, da pripravimo izhodišča za nadgradnjo festivala v letu 2023.

Ker Občina brez javnega razpisa sredstev ne sme dodeljevati, je bilo s strani Občine predlagano, da je zaradi lažje dodelitve javnih sredstev, organizator festivala Razvojno socialno zavod Radlje ob Dravi, kulturno društvo pa s programom izvajalec. Prav zaradi razumevanja do našega kulturnega društva smo v pogodbi za izvedbo festivala zapisali, da vse stroške v 4. členu pogodbe, kot naročnik, nosi Javni zavod oz. Občina.

Prišlo je do podpisa pogodbe in nekaj dni za tem, do enostranskega preklica pogodbe s strani kulturnega društva.

Kljub odstopu pa smo s strani Občine pripravljene na nudenje pomoči v prihodnje. Tudi letos bo Občina v okviru javnega razpisa **sofinancirala Ars Fest**, v kolikor se Kulturno društvo Radlje ob Dravi na razpis prijavi. Poleg tega je bila kulturnemu društvu ponujena dodatno podpora –za **dve prireditvi po lastni izbiri zagotovljena ekskluzivna brezplačna uporaba Športne hiše**, kar po oceni predstavlja vrednost približno **7.000 EUR**.

Takšen način sodelovanja omogoča ravnovesje med javnim interesom in ustvarjalno avtonomijo društva ter predstavlja primer dobre prakse za prihodnje projekte.

V Občini Radlje ob Dravi si vseskozi želimo čim bolj pomagati našim društvom pri organizaciji in realizaciji programov. Zato poleg osnovnega razpisa za sofinanciranje programov kulturnih društev, vsako leto objavimo tudi javni poziv za sofinanciranje založništva, nakupa opreme (oblek...) in prevozov.

Lansko leto so bile na pozivu uspešne članice ŽPZ Dominica nova – za nove obleke, v višini dobrih 4.500 EUR, letos bodo iz tega poziva dobile sredstva članice ŽPZ Aglaja za prevoz na mednarodno tekmovanje v Bratislavi, v višini 2.700 EUR. Dodatna sredstva na javnem razpisu so bila kulturnemu društvu dodeljena tudi za izvedbo Ars festa, v povprečju 800 EUR na leto.

Posebna proračunska postavka pa je v proračunu za leto 2026 namenjena za nakup uniform za MPO Radlje ob Dravi, v višini 18.000,00 EUR. 3.000 EUR so za ta namen prejeli že v letu 2025.

Vsako leto sofinanciramo tudi izvedbo abonmajev v višini 1.260 EUR in več manjših dogodkov.

Župan je vsebino in ključna pojasnila na temo Kulturnega doma ter sodelovanja s Kulturnim društvom Radlje ob Dravi predstavil tudi v svojem podkastu **Radgovori**, v epizodi *Kulturno društvo Radlje ob Dravi*. youtu.be/0HPUqxOyTYs

Celoten članek skupaj z vsemi prilogami in dodatnimi pojasnili pa je objavljen tudi na spletni strani Občine Radlje ob Dravi, kjer je dostopen vsem zainteresiranim občankam in občanom. www.radlje.si/novice/3626

***KULTURNI DOM V RADLJAH OB DRAVI NI LE STAVBA, TEMVEČ REZULTAT DESETLETIJ
SKUPNEGA DELA OBČANOV, DRUŠTEV IN INSTITUCIJ.***

Občina Radlje ob Dravi